

Специален режим на потребителската защита.

Европейското право на потребителите и

специалния режим на потребителска защита

в България

Конкретен израз на усилията за повишаване защитата на потребителите в национален и международен мащаб е създаването на своеобразен специален правен режим в тази насока. В основата на този режим лежат редица международни актове на Европейската общност. Правната защита на потребителите се оформя сравнително най – рано и достига най – висока степен на развитие в Швеция. Там са формирани и специални държавни органи, на които са възложени проучвателни, информационни и контролни функции във връзка с осигуряване на тази защита. Важно значение в тази насока имат законите в Швеция от 1970 г. относно недобросъвестното поведение на пазара и от 1971 г. – във връзка със забраната на несправедливи договорните условия. Със закона от 1970 г. в Швеция е създаден Търговски пазарен съд, чиято компетенция се включва и прилагането на законите за защитата на потребителите. Този съд е съставен от професионални съдии и представители на производители и потребители. Той може да издава заповеди за забрана на неправомерни действия, свързани и с опасни и вредоносни дефектни стоки, както и да налага глоби.

Целта на тези защити и у нас е да бъдат защитени основните права на потребителите, и по – конкретно: правото на защита срещу рискове от придобиване на стоки и услуги, които могат да застрашат живота, здравето или имуществото на потребителите; правото на защита на техните икономически интереси при придобиване на стоки и услуги; да се осигури достъп до съдебни и специални извънсъдебни процедури за защита на потребителите; правото на сдружаване с цел защита на техните интереси; и право на информация.

Основни елементи на специалния режим са: правото на информация на потребителите

за състоянието на предлаганите на пазара стоки, правото на рекламация, което е свързано с нормативните изисквания за безопасност на пласираните на пазара стоки, отговорността за вреди, причинени от дефектна стока, гаранционната отговорност, правните мерки срещу заблуждаващата и непочтителна реклама и срещу неравноправните клаузи в договорите, способите за осъществяване на правната защита и редица правила за извършване на търговската дейност. Последните се отнасят по – конкретно до някои общи условия за търговия, някои търговски практики – свързани с договорите извън търговския обект, договорите, сключвани от разстояние, принудителната разпродажба, съсловните организации на търговците, контролните органи и административно-наказателните разпоредби.

Всеки един от тези елементи има своето място и значение в цялостния комплекс от норми, формиращи специалния режим. Но тяхното подробно разглеждане не е в предмета на тази работа. В нея предимство ще се даде главно на въпросите, свързани с типично правната проблематика на специалния режим. А това са главно проблемите относно: отговорността за пласиране на опасни стоки, отговорността за вреди от дефектни стоки, гаранционната отговорност и мерките срещу неравноправните клаузи в потребителските договори.

Структурните елементи на фактическите състави на посочените отговорности пък са следните:

- а) Субектите в правоотношенията, възникващи във връзка със защитата на потребителите;

- б) Обектът на този режим, т. е. вещите, чиято качествена характеристика и свойства са свързани с разглеждания режим;

- в) Дефектите, недостатъците, чието наличие прави съответните вещи опасни или води до причиняване на вреди на потребителите;

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Закона за защита на потребителя урежда защитата на потребителите, взаимоотношенията между държавните органи и сдруженията на потребителите и приложимото право към потребителските договори с международен елемент.

Целта на този закон е да осигури защита на основните права на потребителите:

1. право на информация за стоките и услугите;
2. право на обучение по въпроси, отнасящи се до защита на потребителите;
3. право на защита на техните икономически интереси при придобиване на стоки и услуги най-вече по отношение на подвеждаща, непочтена и сравнителна реклама, нелоялни търговски практики и способности за продажба, неравноправни договорни условия и предоставянето на гаранции за стоките;
4. право на защита срещу рискове от придобиване на стоки и услуги, които могат да застрашат живота, здравето или имуществото им;
5. право на достъп до съдебни процедури за защита на потребителите и право на обезщетение за вреди, причинени от дефект на стоки;
6. право на достъп до извънсъдебни процедури за уреждане на потребителски спорове;
7. право на сдружаване с цел защита на интересите на потребителите;
8. право на представителство на потребителите в държавни органи, вземащи решения по въпроси, които ги засягат.

